GAZETA Wielkiego Xięstwa POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 264. — W Sobotę dnia 10. Listopada 1832.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dnia 7. Listopada.

N. Pan raczył dotychczasowego Radzcę wojennego (Kriegsrath) Schrobitz mianować Tajnym Radzcą wojennym w Ministeryum wojny i patent jego własnoręcznie podpisać.

N. Królowa Niderlandzka przybyła tu z Hagi.

Wiadomości zagraniczne.

Austrya.

Z Wiednia, dnia 26. Października.

Hrabina Marne (Xiężna Augouleme) i Hrabina Rosni (córka Xiężnéj Berry) wyjechały stąd do Pragi, gdzie Hrabia Ponthieu (Karol X.), Hrabia Marne (Xiążę Angouleme) i Hrabia Chambord (Xiążę Bordeaux) d. 25. b. m. stanęli. Do Wiednia przyjechali panujący Xiążęta Bruńświcki i Anhalt-Köthen.

Francya.

Z Paryża, dnia 30. Października.

Gazeta Franc. donosi: Nasze listy prywatne z Londynu z d. 27. podają nam tę nadzieję, że sprawa belgijska przyjacielską drogą załatwioną zostanie. Mówią o znacznych przyzwoleniach Króla Wilhelma i o ustąpieniu z warowni Antwerpskiéj. Podatek od beczki na Skaldzie ma być zniżony na 1½ zł., zamiast 10 złot. wymaganych przez Króla Wilhelma w roku zeszłym, aby zostawić wolną żeglugę na Skaldzie.

Messager zawiera artykuł, stósownie do którego Król Leopold z małżonką swoją potajemną miał rozmowę z Xięciem Orleańskim w Compiègne (!), na któréj Xiążę z naleganiem za tém obstawał, ażeby Król pismo skierował do Króla Ludwika Filipa, upraszając go o pomoc, aby takim sposobem ułatwiono interwencyą. (Messager utrzymuje, że ta wiadomość z dobrego pochodzi źródła; niechce jednak za nią ręczyć.)

Marszałek Mortier dzisiaj u N. Pana prywatne miał posłuchanie.

PP. Thiers i Guizot dają naprzemian uczty dla wielu Deputowanych.

Na flocie francuzkiéj, wraz z urzędnikami marynarki i robotnikami pracującymi w warsztatach, znajduje się 42,815 ludzi, w liczbie których jest 8000 więźniów skazanych na galery, i 10,000 żołnierzy morskich i ludzi okrętowych. Liczba okrętów wojennych wynosi 279, między któremi jest 34 liniowych, 39 fregat, 21 korwet, 48 brygów i t. d. Na warsztatach znajduje się 66 okrętów, między któremi jest 21 liniowych i 27 fregat.

Doniesienie Monitora, iż do eskadry stojącéj przy ujściu rzeki Ligiery przyłączono 2 statki, objaśnia się w tym sposobie: jeśliby w departamentach zachodnich trwały zaburzenia, okręty te mają się przykładać do ich przytłumienia, a zwłaszcza do przeszkodzenia sprowadzeniu broni na ląd; mają być oraz użyte do przewiezienia Xiężny Berry, jeśliby chciała nieznacznie opuścić Francyą. Gdy zaś wszystko, co się tyczy wspomnionéj Xiężny, duch stronnictwa zwykł przeistaczać, niezupełnie więc można ręczyć za ostatnią wiadomość, chociaż pochodzi z dobrego źródła. Ministeryum szczęśliwie pokonawszy zarzuty, tak często powtarzane, względem niepewności stósunków belgijskich i powstania w Wandei, będzie mogło bez obawy pokazać się w Izbach. Spiesznie przysposobiło kilka projektów do prawa, odpowiadających powszechnemu życzeniu; najwięcéj czynności okazuje Pan Argout. Ministeryum chce szczególniéj przeciw oppozycyi użyć projektu do prawa, stanowiącego ogromną liczbę ruchoméj gwardyi narodowéj; aby zaś niebyło powodu do zarzutów z drugiéj strony, Marszałek Soult zamyśla zmniejszyć wojsko liniowe, a mobilizacyą gwardyi narodowéj zostawić na papierze, zachowując uskutecznienie jéj na przypadek, jeśliby zaburzenia wybuchnęły we Francyi. Ze wszystkich części Francyi nadchodzą wiadomości o wzmagającym się handlu. W miastach handlowych północnych departamentów jest taki odbyt, jak w roku 1826. i 1827.; w zachodnich tylko ustał zarobek. Winobranie w południowéj Francyi było obfite; gdy zaś nieukontentowanie w tamecznych okolicach pochodziło poczęści z biednego stanu posiadaczów winnic, tém bardziéj więc spodziewać się można trwałości porządku, co może także mieć wpływ na uspokojenie zaburzeń w zachodnich departamentach.

Traktat handlowy między Francyą i Mexykiem, został przed kilkoma dniami przez Xięcia Broglie i mexykańskiego Posła podpisany. Mexykański Pułkownik Beneski, który ten traktat swemu rządowi ma wręczyć, odjechał onegdaj do Bordeaux, skąd odpłynie do Mexyku.

Dowódzca gwardyi narodowéj w Metz, Generał Lallemand, podał się do dymissyi.

Wiele wozów z przedmiotami ubiorczemi odeszło dziś do północnéj armii. Z powodu postawienia całéj armii na stopie wojennéj, podwyższono żołd Poruczników o 60 franków miesięcznie, a podoficerów i żołnierzy o 10 centimów dziennie. Czwarta dywizya, złożoną z jednego lekkiego i trzech liniowych pułków, urządzoną znowu zupełnie została; oczekujemy co chwila mianowania obudwóch Generałów brygady dla téj dywizyi.

Kombinacye ściągające się do adresu Izb wielce zajmują Ministeryum, obadwa stronnictwa pisują ciągle do Pana Dupin; Ministrowie, by przyjął prezesostwo Izby, oppozycya, aby go nakłonić do ustąpienia swych głosów Panu Lafitte i postawienia się na ich czele podczas dyskussyi. Oppozycya niemoże w żadnym razie bezpośrednio po doktrynerach nastąpić; chce ona Pana Dupin między siebie i nich wsunąć, aby go za pomocą doktrynerów późniéj strącić; chce ona go tak użyć, jak lewa strona dawniéj Panów Chateaubriand i Agier użyła.

List z Algieru pod dn. 10. Września wyraża: „Rólnicy osiadają teraz w okolicach Algieru, i wkrótce dwie wsie niemieckie istnąć tam będą. Jedna wieś nazwiskiem Couba, jest o milę od Algieru przy górze Aratsch; druga, zwana Ibrahim, leży bardziéj ku południowi, w odległości trzech mil od Algieru. W pierwszéj znajduje się 30 rodzin, a w drugiéj 70. Obiedwie mają swoję zwierzchność miejscową, xiędza i nauczyciela szkoły.“

Król Jmć otrzymał d. 24. Paźdz. z rąk sprawującego interesa papiezkie Pana Garibaldi odpowiedź Jego Świątobliwości na uwiadomienie o zaślubieniu Xiężniczki Ludwiki z Królem Belgijczyków.

Wielu obrońców systemu Pana Périer oświadczyło się wyraźnie przeciw teraźniejszemu Ministeryum. W liczbie ich są Marszałkowie Gérard i Lobau, Generał Jacqueminot, oraz Panowie Etienne, Baillot i Viennet.

Dnia 23. Paźdz. zaczęła się w tutejszym Sądzie Kryminalnym sprawa przeciw 22 osobom, oskarżonym o uczestnictwo w powstaniu d. 5. i 6. Czerwca. Sessya skończyła się o godzinie 5téj wieczorem, i dalsze czynności odłożono do dnia następującego. Wezwano 19 świadków, między którymi są: Generał Lafayette, Marszałek Clausel, oraz Panowie Odillon-Barrot, Cabet i Mauguin.

Panna Queret, która pożyczając ubioru swego przywódzcy Szuanów Guillemot, ułatwiła mu ucieczkę z więzienia, została skazaną wyrokiem sądowym w Rennes dn. 20. b. m. na pięcioletnie więzienie.

Minister oświecenia publicznego rozdał znowu 90,821 franków na wsparcie szkół elementarnych.

Pan Royer-Collard dawać będzie w następném półroczu zimowém prelekcye o prawie narodów w tutejszym uniwersytecie.

U księgarza Ladvocat wyszło nowe pismo „O moralnym i politycznym stanie Europy w roku 1832.“ Autorem jego jest Pan Herbigny.

Na przedstawienie Ministra publicznego oświecenia, wychodzić będzie nadal pod dozorem Rady oświecenia pismo peryodyczne dla szkół elementarnych, zawierające wszystkie fakta tyczące się wykształcenia ludu, jako też wszystko, co się ściąga do początkowych nauk w obcych krajach ucywilizowanych, niemniéj wypisy z książek należących do tego przedmiotu, oraz udzielenia rady do wydoskonalenia nauki ludu. Ten dziennik redagowany będzie przez wyższego urzędnika uniwersytetu.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 19. Października.

(*Wyimek z Messager.*) — Uderzyła godz. 4. z południa! odgłos uroczysty wszystkich dzwonów stolicy zwiastuje przybycie Królestwa Jchmci. Powietrze okropne; deszcz leje nawalny, pomieszany z gradem. Obawiamy się dla tego o zdrowie Króla, który ciągle jeszcze bardzo słaby. Mieszkańców stolicy uradował niezmiernie wjazd N. Pana. Mimo to rozkazał na nieprzewidziane przypadki Generalny-Kapitan Madrytu 8000 nabojów rozdać między załogę miasta, i przywołać oddziały wojsk na wzmocnienie garnizonu. — Urzędnicy w Ministeryum twierdzą, że wkrótce Kortezy zostaną zwołani, zupełnie w tym kształcie i z tém znaczeniem, jak za czasów Ferdynanda i Izabeli. Mają oni wskrzesić i nanowo uświęcić starodawne prawo Królestwa, stósownie do którego Królowa Sancta (w r. 1069.), Uraca (w r. 1186.), Berenguela (w r. 1244.), Isabela (w r. 1504.), i Joanna (w r. 1555.) szczęśliwie w Hiszpanii panowały, gdyż zbywało na mężkich dzieciach korony. Oraz mają ciż Kortezowie ułożyć zasady nowéj konstytucyi, stósownie do któréj Hiszpania konstytucyjnego miałaby używać rządu, złożonego z trzech władz Króla, Izby Parów i Izby Deputowanych. — Spowiedników Króla, Jezuitów Pegna i Genzales, mających udział w spisku Calomardego, wysłano na wygnanie. P. Recacho przywołany został napowrot do Hiszpanii, aby zostać Prezesem Sola d'alcades, pierwszego sądu w Madrycie. Pan Felipe Acerbo, młody, powszechnie kochany adwokat, wstąpił w miejsce dzikiego i okrutnego Pedrozza, dotychczasowego sublegata policyi w Madrycie. Brygadyer Zarco del Valle, podsekretarz w wydziale wojny został Gubernatorem Kadyxu; mówią, że 80 oficerów gwardyi, co słuszne na się ściągnęli podejrzenie, pójdzie pod sąd wojenny. Dwaj młodzi literaci, słynący z talentów i naukowości, wprost się udali do Królowéj, prosząc o pozwolenie wydawania nowego literackiego i politycznego dziennika. — Wymieniają Pana Martinez de la Rosa, znamienitego autora i sławnego członka Kortezów z r. 1822. i 1823., jako Prezesa nowego zgromadzenia Kortezów. — Papiery hiszpańskie ciągle idą w górę.

Anglia.

Z Londynu, dnia 30. Października.

Sun donosi w swoim artykule dla Cytyi: „Przybicie straży przedniéj floty francuzkiéj do brzegów naszych, złożonéj z 1 okrętu liniowego i 4 fregat, nieprzyjemne uczyniło wrażenie na giełdzie. — Dochodzi nas wiadomość, że flota nasza przed 8. Listop. niebędzie gotową do wyjścia pod żagle. Admirał francuzki dzisiaj na ląd wstąpi; reszta floty francuzkiéj oczekiwana jutro. Publiczność i przemyślnicy wyglądają z natężoną uwagą odpowiedzi Króla Holandyi.“

W Globe czytamy: „D. 26. Paźdz. miał nastąpić wolny i ogólny atak na Porto, którym Dom Miguel osobiście chciał kierować. Konstytucyoniści tuszyli sobie, że Dom Pedro tymczasem na 14. okrętach przewozowych takie ściągnie wzmocnienia z Anglii, iżby był w stanie dać dzielny i skutkujący odpór i porazić nieprzyjaciela. D. 15. Wrześn. albowiem wypłynął stąd „Eddystone“ z 100 ludzmi; dn. 21. m. t. „Phyleria“ z 58 żołnierzami; d. 24. m. t. „Iravick“ z 90; d. 25. „Dart“ z 31; d. 1. Października. „Ebenezer“ z 33; dn. 17. m. t. „Pere de famille“ z 230; d. 20. „Soho“ z 280 ludźmi i „Royal-George“ z 250; d. 22. „Royal-Adelaide“ z 40 ludźmi i 40 końmi; d. 19. „Lord Wellington“ z 90 końmi; z Francyi wyszło 300 żołnierzy pod żagle — ogółem z obu krajów 1654 ludzi z 240 końmi. Oprócz tych sił zbrojnych 2000 weteranów polskich wkrótce na statkach parowych z Francyi popłynie do Oporto.

Standard powiada: „Dochodzą nas wiadomości z dobrego źródła, że w gabinecie naszym niemałe nastąpiły zatargi, w skutek których istnienie Ministerstwa Grejowskiego w najwyższym stopniu zagrożone. Chyba tylko pośrednictwo Króla samego zdoła zapobiedz nieszczęsnym skutkom tego rozdwojenia.“

Sir Stratford-Canning mianowany Posłem przy dworze Cesarsko-Rossyjskim, za kilka dni uda się do Petersburga.

Gazeta Kuryer pisze: „Izby belgijskie zgromadzą się dn. 13. Listopada. Wszystkie listy, które stamtąd odbieramy, zgodnie donoszą, iż Król Leopold w mowie z tronu oświadczy, albo że Francya i Anglia niezwłocznie pomogą mu do objęcia w posiadłość części kraju, zajmowanéj jeszcze przez Holendrów; albo iż sam

o swéj sile użyje tego kroku. Popularność rzeczonego Monarchy zostałaby mocno nadwerężoną, gdyby niemógł wprowadzić niezwłocznego użycia stanowczych środków." Jedna z gazet stronnictwa Torysów czyni w téj mierze uwagę: »Tak więc polityka angielska niema dziś nic więcéj do czynienia, jak dopomodz Francuzom i Belgijczykom, aby mowy ich Królów z tronu były jednobrzmiące."

(*Wyjątek z gazety Vossa.*) — Mieszkańcy sławnego miasta fabrycznego Birmingham, wydali adres do Polaków. Ma on być ułożony w tonie nazbyt deklamatorskim.

W Globe czytamy: „Z największém dowiadujemy się zadowoleniem, że nowy gabinet francuzki liberalne zasady dawniejszego Ministeryum względem regulaminu podatku od beczki w portach, przyjął; przeto też tuszyć sobie powinniśmy, iż przemagającą tchnie chęcią w porozumieniu z naszym krajem trzymać się pryncypiów liberalnéj polityki handlowéj.

W Irlandyi zabójstwa i łupiestwa ciągle się wydarzają. Dn. 25. m. b. zamordowali wzbraniający się wypłacenia dziesięcin, 80letniego plebana ewangelickiego, P. Houston wśród białego dnia w własném jego mieszkaniu.

Pan Périer, attaché przy poselstwie Król. francuzkiém, przybył dn. 25. do Portsmouth, aby tam czekać zawinięcia eskadry francuzkiéj.

Rozmaite wiadomości.

W dzienniku wieczornym Niemieckim czytamy powieść (nowellę) pod tytułem: „Focyon Polski." Imiona mylnie w prawdzie pisane, (co cudzoziemcowi wybaczamy); ale charaktery tém trafniéj oddane.

Pan A. Dietrich, tłómacz bajek narodowych Rossyjskich na język Niemiecki, powiada w przedmowie do dzieła swego, że bajki narodowe w Rossyi drukować i wydawać wolno bez przyzwolenia cenzury.

Od czasu wstąpienia na tron Wilhelma IV., Króla Wielkiéj Brytanii, wykazała się w państwie jego uwagi godna śmiertelność. Nie mniéj jak 24 Generałów i 26 Admirałów wstąpiło odtąd do grobów Westminsterskich albo familijnych. Podczas więc, kiedy Król stósownie do mów swoich od tronu tylokrotne odbiera przyrzeczenia przyjaznych ku sobie chęci obcych mocarstw i kraj cały w głębokim żyje pokoju, strata takowa w armii lądowéj i morskiéj istotnie jest niesłychaną. Nawet sam Napoleon niepotrafił tak rozrzedzić grona Generałów i Admirałów, a choć ci, co teraz przeszli na łono wieczności, niesą wszyscy ani Nelsonami, ani Marlborugami (bo inaczéj świat by to bardziéj uczuł), jednak jest między nimi 6 znamienitych wodzów.
